

Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры: вынікі XXVII рэспубліканскага конкурсу

Патэнцыял бібліятэк у справе адраджэння нацыянальнай спадчыны, гісторыі, літаратуры і мовы ўжакаторы год выразна адлюстроўвае прафесійны рэспубліканскі конкурс «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры».

11 мая 2019 г. у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі былі падведзены вынікі XXVII рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» за 2018 г. У склад кампетэнтнага журы ўвайшлі прадстаўнікі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, абласных бібліятэк, цэнтралізаваных сістэмаў публічных і дзіцячых бібліятэк г. Мінска, грамадскага аб'яднання «Беларускі фонд культуры».

Конкурс праводзіцца штогод сярод публічных бібліятэк краіны ў два этапы (абласны і рэспубліканскі). У рэспубліканскім этапе конкурсу прынялі ўдзел 38 работ, 23 з іх сталі пераможцамі ў чатырох намінацыях: «За пошукавую і даследчую працу», «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем», «За падтрымку і развіццё чытання», «За навацы ў сферы бібліятэчнай справы». Сем работ журы прадставіла да заахвочвання.

Пераможцы атрымаюць узнагароды адпаведна з загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь № 109 ад 6 чэрвеня 2019 г. «Аб выніках XXVII рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»» – дыпломы першай, другой, трэцяй ступеняў і грашовыя прэміі ў памерах 50, 40 і 30 базавых велічыняў адпаведна. Бібліятэкі, прадстаўленыя да заахвочвання, атрымаюць грашовыя прэміі ў памеры 5-і базавых велічыняў.

Змястоўная насычанасць, шматграннасць і разнастайнасць тэхнікі прадстаўлення работ выклікалі некаторыя цяжкасці журы ў вылучэнні пераможцаў конкурсу. Матэрыялы былі ацэнены па паўнацэнны раскрыццях тэмы, арыгінальнасці падачы матэрыялу, афармленні работы.

Паведамім пра асноўныя дасягненні бібліятэк-пераможцаў, што адзначаныя дыпламамі першай, другой і трэцяй ступеняў у кожнай з намінацый.

Найбольшая колькасць работ была прадстаўлена ў намінацыях «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем» і «За пошукавую і даследчую працу» – па 11.

У намінацыі «**За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем**» лепшай сярод гарадскіх і раённых бібліятэк стала *Цэнтральная раённая бібліятэка імя А.С. Пушкіна г. Мазыра*. Асаблівую ўвагу бібліятэка надае гістарычнаму, літаратурнаму і эстэтычнаму напрамку краязнаўчай дзейнасці, па кожным з якіх праводзіцца сістэмная праца. Так, бібліятэка паспяхова рэалізуе інтэрнэт-праект «Ні дня без думкі аб родным краі», краязнаўчы праект «Художественная галерэя "Очарованыя родным краем"». Атрымаць дадатковыя веды аб літаратуры, гісторыі, культуры і мастацтве роднага краю дапамагае дзецям і падлеткам краязнаўчая гасцёўня «Сустрэча».

Першае месца сярод гарадскіх і сельскіх бібліятэк

прысуджана *Бяляеўскай сельскай бібліятэцы-клубу Чачэрскага раёна* за нацыянальнае адраджэнне, выхаванне любові і павагі да роднага краю, цікавасці да вывучэння гісторыі сваёй вёскі. Так, у бібліятэцы арганізаванае аматарскае аб'яднанне «Радзімчы», члены якога вывучаюць традыцыйны і звычайны роднай вёскі. Створаны міні-музей «Скарбы сялянскай хаты», дзе знаходзяцца экспанаты сельскага побыту і вырабы мясцовых майстроў, друкаваныя выданні ўспамінаў старажылаў, дакументаў, фотаздымкі.

Другую прэмію сярод гарадскіх і раённых бібліятэк атрымала *Дзіцячая бібліятэка-філіял Хоцімскага раёна* за далучэнне да чытання, прапаганду каштоўнасці чытання і кнігі, стымуляванне цікавасці да сусветнай літаратурнай спадчыны. Бібліятэкай рэалізаваны праекты «Кніжны санаторый – 2018», «Чудесны рюкзачок», накіраваныя на арганізацыю летняга вольнага часу праз гульні і кнігу. У бібліятэцы ёсць месца, абсталяванае неабходнай камп'ютарнай тэхнікай, свабодным доступам да інтэрнэту. Дзейнічае клуб займальнага чытання «Кнігоцей».

Сярод гарадскіх і сельскіх бібліятэк другое месца заняла *Сакольніцкая сельская бібліятэка Крычаўскага раёна*. У рамках краязнаўчага патрыятычнага праекта «Нам ёсць чым ганарыцца, нам ёсць каго памятаць» сабраныя ўнікальныя матэрыялы аб гістарыч-

«За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем»

ным мінулым вёскі, знакамітых земляках і воінах, загінулых у гады Вялікай Айчыннай вайны. На базе бібліятэкі створаны Пакой мужнасці і славы, дзе экспануюцца матэрыялы аб героях-земляках. З мэтай фармавання ў маладога пакалення любові да сваёй малой радзімы, беларускай мовы і кнігі дзейнічае этнаграфічны куток «Я вырас тут, і край мне гэты любіць».

Дыпламам трэцяй ступені ў намінацыі «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем» ўзнагароджана *Мар'інагорская гарадская бібліятэка Пухавіцкага раёна* за комплексную, скаардынаваную сістэму дзейнасці па патрыятычным выхаванні дзяцей і падлеткаў. Так, бібліятэка ажыццяўляе праект «Кнігакампанія "Сымон і К"» у падтрымку беларускай кнігі і чытання, у межах якога юныя артысты бібліятэчнага тэатра «Усмешка» рыхтуюць тэатрыялізаваныя прадстаўленні па творчасці беларускіх пісьменнікаў. Асаблівую ролю ў азнамленні дзяцей і падлеткаў з гісторыяй

і прыродай роднага краю адыгрывае міні-музей «Нам засталася спадчына».

Сярод гарадскіх і сельскіх бібліятэк трэцяе месца ў гэтай намінацыі заняла *Мельніцкая сельская бібліятэка Маладэчанскага раёна*. Бібліятэкарам створаны электронны гісторыка-краязнаўчы рэсурс «Малая радзіма: краязнаўчы маршрут па вёсцы Мельнікі», у якім сістэматызаваная інфармацыя аб Вялікай Айчыннай вайне, па гісторыі калгаса і школы, сабраны матэрыялы пра знакамітых людзей вёскі. Штогод у бібліятэцы праводзіцца летняя чытанні, розныя акцыі, конкурсы, святы. У рамках свята кнігі «Па казачных сцяжынках» каля школы была арганізавана вулічная чытальня зала «Бібліодворик».

У намінацыі «**За пошукавую і даследчую працу**» на разлад журы было прадстаўлена 11 работ.

Лепшай сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прызнана *Шаркаўшчынская раённая бібліятэка*. Да 130-годдзя з дня нараджэння Я. Драздовіча супрацоўнікамі раёнай бібліятэкі праведзена значная пошукава-даследчая работа па творчай спадчыне славацкага земляка – жывапісца, графіка, этнографа, фалькларыста, пісьменніка Я. Драздовіча. Супрацоўнікі бібліятэкі вывучалі матэрыялы з фондаў Цэнтральнай раёнай бібліятэкі, Мастацка-этнографічнага музея імя Я. Драздовіча, уласныя архівы мясцовых жыхароў, аўтарытэтных матэрыялы з інтэрнэт-крыніцаў і ўспаміны сведкаў. Вынікам гэтай карпатлівай працы стаў бібліяграфічны дапаможнік «Вандроўнік. Доўгае вяртанне» і зборнік матэрыялаў «Адсюль твой пачатак і тут твой працяг».

Першай прэміяй сярод бібліятэк, што размешчаныя ў сельскай мясцовасці, журы адзначыла *Заходнюю сельскую бібліятэку Шклоўскага раёна*. Бібліятэкарам праводзіцца вялікая даследчая праца па выяўленні дакументаў, што ўтрымліваюць звесткі аб вёсцы Еўдакімавічы і яе жыхарах. На падставе сабранага

матэрыялу створаны электронны краязнаўчы рэсурс «Ад вытокаў да аграгарадка», у якім адлюстравана гісторыя Еўдакімавічаў ад старажытных часоў да нашых дзён. Галоўнае дасягненне шматгадовай пошукавай і даследчай дзейнасці бібліятэкара – адкрыццё этнаграфічнага музея «Беларуская хатка», дзе вобразна прадстаўлены жыццё і побыт, культура і традыцыі жыхароў вёскі.

Другое месца ў гэтай намінацыі прысуджанае *Ляхавіцкай раёнай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэме* за плённую пошукавую і даследчую працу аб вывучэнні, сістэматызацыі і захаванні этнаграфічных, тапанімічных, фальклорных матэрыялаў аб Ляхавіцкім раёне. На працягу апошніх гадоў супрацоўнікамі бібліятэкі вядзецца праца па стварэнні паўнацэннага базаў дадзеных краязнаўчага зместу. Так, электроннае выданне «Невядомае аб вядомым: цікавыя факты аб Ляхавіччыне» змяшчае артыкулы з краязнаўчымі звесткамі аб Ляхавіцкім раёне.

Сярод гарадскіх і сельскіх бібліятэк дыпламам другой ступені адзначана *Бронніцкая сельская бібліятэка Рачыцкага раёна*. На паглыбленне ведаў аб беларускіх і мясцовых абрадах, зберажэнне і захаванне народных рамёстваў, што знікаюць, накіраваны праект «Ручнік – дарога чысціні». Калекцыя бібліятэкі налічвае звыш дваццаці ільняных ручнікоў паўсядзённага, абрадовага і дэкаратыўнага прызначэння. У рамках праекта «Стужка часу» у бібліятэцы аформлены фальклорна-этнаграфічны пакой, дзе сабраны каштоўны матэрыялы па гісторыі і культуры вёсак сельскага Савета.

На трэцяе месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк намінаваная *Астравецкая раённая бібліятэка*, вядучым напрамкам дзейнасці якой з'яўляецца краязнаўчы. Бібліятэка арганізуе краязнаўчыя экспедыцыі, пад час якіх занатоўваюцца ўспаміны старажылаў вёсак, запісваюцца відэаматэрыялы мясцова-даследчая работа па творчай спадчыне славацкага земляка – жывапісца, графіка, этнографа, фалькларыста, пісьменніка Я. Драздовіча. Супрацоўнікі бібліятэкі вывучалі матэрыялы з фондаў Цэнтральнай раёнай бібліятэкі, Мастацка-этнографічнага музея імя Я. Драздовіча, уласныя архівы мясцовых жыхароў, аўтарытэтных матэрыялы з інтэрнэт-крыніцаў і ўспаміны сведкаў. Вынікам гэтай карпатлівай працы стаў бібліяграфічны дапаможнік «Вандроўнік. Доўгае вяртанне» і зборнік матэрыялаў «Адсюль твой пачатак і тут твой працяг».

Дыпламам трэцяй ступені ў намінацыі «За пошукавую і даследчую працу» адзначана *Стрыгінская сельская бібліятэка Бярозаўскага раёна*. Вынікам пошукава-краязнаўчай дзейнасці бібліятэкара стала стварэнне краязнаўча-асветніцкага цэнтру «Ведаць. Паважаць. Ганарыцца». У цэнтры арганізаваны Куток памяці аб земляках – удзельніках Вялікай Айчыннай вайны.

«За пошукавую і даследчую працу»

Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры: Вынікі XXVII рэспубліканскага конкурсу

(Заканчэнне.
Пачатак на стар. 5)

У намінацыю «**За падтрымку і развіццё чытання**» было прадстаўлена 9 работ.

Лепшай сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прызнаная *Бярэзінская дзіцячая бібліятэка* за рэалізацыю літаратурна-асветніцкага праекта «Расцем разам з кнігай». Галоўнай мэтай праекта з'яўляецца фармаванне ўстойлівай цікавасці старшых дашкольнікаў і малодшых школьнікаў да мастацкай літаратуры праз стварэнне адзінай сістэмы працы педагогаў, супрацоўнікаў бібліятэкі і сям'і. Пры правядзенні мерапрыемстваў ужываюцца нестандартныя формы, насычаныя выяўленчымі інавацыйна-мастацкімі і прапагандыска-рэкламнымі прыёмамі.

На першае месца сярод бібліятэк, што размешчаныя ў сельскай мясцовасці, намінаваная *Баранавіцкая цэнтральная раённая бібліятэка імя Я. Чачота*, дзе бібліятэкары праводзяць вялікую работу па ўшанаванні памяці нацыянальнага паэта, фалькларыста, мовазнаўцы, этнографа, публіцыста, грамадскага дзеяча Я. Чачота. У бібліятэцы рэалізаваны праект «Наталенне Радзімай», асноўная мэта якога — прысваенне Баранавіцкай цэнтральнай раёнай бібліятэцы імя Я. Чачота і збор матэрыялаў пра жыццё і дзейнасць земляка. На стварэнне ўласнай прадукцыі пра Я. Чачота з выкарыстаннем сучасных тэхналогій накіраваны праект «Ян Чачот. NoN STOP».

Другую прэмію сярод гарадскіх і раённых бібліятэк атрымала *Цэнтральная бібліятэка Браслаўскага раёна* за папулярны літаратурны і актывізацыйны інтарэсу да кнігі праз рэалізацыю шэрагу праектаў. Так, маштабны праект — краязнаўчая эстафета «Беларускае! Роднае! Сваё!» — накіраваны на далучэнне шырокага кола чытачоў да нацыянальнай культуры і літаратуры. Адраджэнню традыцыйнай сямейнага чытання прысвечаны праект «Сям'ю яднае мудрасць кніг». Краўты-праект «Бібліятэка вне стэн» прадугледжвае набліжэнне бібліятэчных паслугаў да карыстальнікаў, правядзенне мерапрыемстваў і акцыяў па-за сценамі бібліятэкі. Адметны праект бібліятэкі па папулярнасці кнігі і чытання — праект «Свабодная вулічная бібліятэка» (маленькая бібліятэка пад адкрытым небам).

Лепшай сярод гарпаяльковых і сельскіх бібліятэк у гэтай намінацыі стала *Раклевіцкая сельская бібліятэка* — цэнтр традыцыйнай культуры Дзялаўскага раёна. Бібліятэка развівае цікавасць да чытання праз выкарыстанне розных формаў папулярнасці кнігі, навучанне дзяцей шанаванню спадчыны, любові да роднага

краю, яго гісторыі і культуры. Трэці год запар бібліятэка працуе па мэтай бібліятэчнай праграме «Жывуць традыцыі — квітнее зямля», мэтай якой — вывучэнне гісторыі, культуры свайго краю, выхаванне павагі і любові да бацькоўскай зямлі. Штогод бібліятэкар праводзіць акцыю «Расці з кнігай» сумесна з вучэбна-педагагічным комплексам «Раклевіцкі дзіцячы сад — базавая школа».

Дыплом трэцяй ступені сярод гарадскіх і раённых бібліятэк атрымала *Іўеўская дзіцячая бібліятэка* за рэалізацыю цікавых, арыгінальных праектаў па прапагандзе кнігі і чытання сярод дзяцей і падлеткаў. Так, лепшаму засваенню роднай мовы, выхаванню нацыянальнай свядомасці новага пакалення садзейнічае праект «Беларускі чацвер». У межах праекта «Гучныя чытанні» праходзяць мерапрыемствы па прапагандзе твораў беларускай і сусветнай літаратуры. Далучэнне маладога пакалення да чытання сродкамі тэатральнага мастацтва, эстэтычнае выхаванне малодшых школьнікаў, фармаванне творчай асобы дзіцяці ўвасобілася ў праект «Тэатр у кнізе». Шмат выставаў арганізавана ў межах выставачнага праекта «Через осязание к книге».

У намінацыю «**За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы**» на разгляд журы трапіла 7 работ.

Лепшай сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прызнаная *Салігорская раённая цэнтральная бібліятэка*. Сярод навацыяў бібліятэкі — краязнаўчая квэст-гульня «#Открой свой город», віртуальны таліманічны маршрут «ВО!Круг Солигорска», online-віктарына «Любимый Солигорск». Новыя формы работы з чытачамі распрацаваны ў межах інфармацыйна-адукацыйнага краязнаўчага праекта «Культурный код Солигорска» (2016 — 2019 гг.), асноўная мэта якога — распаўсюджванне

«За падтрымку і развіццё чытання»

не краязнаўчы ведаў сярод жыхароў і гасцей Салігоршчыны ў зручнай і сучаснай форме. Праект прадугледжвае правядзенне віктарынаў, конкурсаў, камандных тураў і індывідуальных перамог, квэстаў і экскурсіяў.

Сярод бібліятэк, што размешчаныя ў сельскай мясцовасці, дыпломам першай ступені адзначаная *Сельская бібліятэка аг. Мураваная Ашмянка Ашмянскага раёна*. Сярод навацыяў бібліятэкі — праект «Стварэнне клуба старастаў вёскі «КВТ» (Культура ўпраўлення тэрыторыяў), які фінансаваны Еўрасаюзам у рамках праграмы міжнароднай гуманітарнай дапамогі (2017 г.). Галоўная задача праекта — арганізацыя інфармацыйна-культурнага абслугоўвання насельніцтва, наладжванне валанцёрскага руху, актывізацыя сацыяльных магчымасцяў сельскай бібліятэкі.

У рамках рэалізацыі праекта пры сельскай бібліятэцы аг. Мураваная Ашмянка створаны сацыяльна-інфармацыйны цэнтр, краязнаўчы музейны пакой, працуе валанцёрская група.

Другая прэмія сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прысуджаная *Бібліятэцы-філіялу № 3 г. Гродна*. Бібліятэка з'яўляецца адметнасцю горада і краіны. Гэта казачны «лялечны дом», дзе жывуць па суседстве з кнігамі лялькі, мастацкія вырабы ў розных стылях, працуе музейны пакой «Лялечны дом» і клуб «Гродзенская лялька». Калекцыя лялек уражае: народныя лялькі, аб'рэгі, героі казак і мультфільмаў. Клуб «Гродзенская лялька» быў створаны ў 2014 г. і налічвае больш за сорак жанчын, якія займаюцца вырабам лялек і ўпрыгожаннем у прыродных матэрыялах, вучыліся тэхніцы пляцення, сухога валяння, дэкупажу, скрапбукінгу і інш. Майстрыхамі клуба створана агулам каля 300 лялек.

Дыпломам другой ступені ў гэтай намінацыі адзначаная *Маслакоўская сельская аб'яднаная бібліятэка Горацкага раёна* за збор, захаванне, апрацоўку і папулярнасць кнігі і чытання краязнаўчых матэрыялаў. Так, у краязнаўчым кут-

ку бібліятэкі «Край, адкуль мы родам» прадстаўлены матэрыялы аб сацыяльных установах в. Маслакі, перадавіках сельскай гаспадаркі, героях Вялікай Айчыннай вайны. На падставе сабраных бібліятэкарам унікальных матэрыялаў, што ўключае ўспаміны відэаўчына пра перыяд Вялікай Айчыннай вайны, публікацыяў з прозы, мемуарнай літаратуры, бібліяграфічных дадзеных, складзенае даведчана-інфармацыйнае выданне «Глазмі тех, кто был в бою» і зборнік «Памятные места».

Трэцяе месца ў намінацыі «За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы» заняла *Ганцавіцкая цэнтральная раённая бібліятэка імя В. Праскурава* за крэатыўны і наватарскі падыход да рэалізацыі творчых праектаў, арганізацыю раёнага конкурсу прафесійнага майстэрства па стварэнні лепшага бібліятрансформера «Новае ў бібліятэцы». На конкурс бібліятэкай былі прадстаўлены бібліятрансформеры па творчасці пісьмніка А. Бутэвіча (Раённая дзіцячая бібліятэка), аб жыцці і творчасці Нобелеўскага лаўрэата С. Алексіевіч (Ганцавіцкая сельская бібліятэка), па творчасці Д. Бічэль-Загнетава (Агарэвіцкая сельская бібліятэка). Творчыя работы ўяўляюць сабой тэматычны дадзены, напоўнены сцэнарнымі матэрыяламі, рэкламнымі выданнямі, фотоздымкамі, мультымедычнымі дыскамі.

Сярод бібліятэк, што размешчаныя ў сельскай мясцовасці, на трэцюю прэмію журы вылучыла *Ракаўскую сельскую бібліятэку Валожынскага раёна*. Бібліятэкай распрацаваны краязнаўчы турыстычны маршрут «Ракаўскі шлях» з мэтай прыцягнення ўвагі да гісторыка-культурнай спадчыны сваёй малой радзімы, памятных месцаў Ракаўшчыны, рэкламна-інфармацыйнага забеспячэння турыстычнага патэнцыялу Валожынскага раёна. Турыстычны маршрут праходзіць па асноўных славацях г. Ракава і ўключае пяць навічак турыстычных месцаў для наведвання экскурсантамі. У рамках рэалізацыі праграмы «Вяртанне да вытокаў» у бібліятэцы створаны краязнаўчы куток «Жыву і дышаю, мой край, табой». З 1998 г. пры бібліятэцы дзейнічае краязнаўчы клуб «Сузор'е».

Конкурс «Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры» яшчэ раз сцвярджае выключнасць і індывідуальнасць, высокае прафесійнае і творчае майстэрства бібліятэчных спецыялістаў нашай краіны. Яго ўдзельнікі зноў здзівілі, захапілі і зацікавілі членаў журы, падзяліліся сваімі перспектыўнымі напрацоўкамі і набылі каштоўны прафесійны вопыт, які спатрэбіцца ў працы і пры падрыхтоўцы матэрыялаў да наступнага XXVIII рэспубліканскага конкурсу.

«За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы»

Вольга КАКШЫНСКАЯ,
галоўны бібліятэкар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі